

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

ПРОЄКТ

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Фінанси і циркулярна економіка
(вибірковий ОК)**

Реалізується в межах освітньо-наукової програми Фінанси, банківська справа та страхування

за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробники

Шевченко Т.І., к.е.н, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної частини

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри: _____ (назва кафедри)	протокол від _____ .№ _____
	Завідувач кафедри _____ проф. Михайлов А.М. (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

В. А. Борисова
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

Н.І. Строченко
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

(ПІБ)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(_____)
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2021 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Фінанси і циркулярна економіка				
2.	Факультет/кафедра	Факультет ЕіМ кафедра фінансів, банківської справи та страхування				
3.	Статус ОК	Вибірковий				
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	-				
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»				
6.	Рівень НРК	8 рівень НРК				
7.	Семестр та тривалість вивчення	4 семестр, 5 тижнів				
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС				
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні		
		Денна	20	30		100
		Заочна	6	4		140
10.	Мова навчання	Українська				
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Шевченко Тетяна Іванівна, к.е.н, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної частини				
11.1	Контактна інформація	Tanya_goncharova@meta.ua 217 ауд. головного корпусу. За консультацією можна звернутися щопонеділка з 12.00 до 13.00.				
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна входить до складу вибіркового навчального дисциплін та є однією зі складових комплексної підготовки докторів філософії (PhD) у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні. Дисципліна орієнтована на розвиток у здобувачів дослідницьких компетентностей, зокрема аналітичного дослідження зарубіжного досвіду функціонування фінансових відносин в умовах циркулярної економіки та перспектив розбудови системи фінансового забезпечення циркулярних бізнес-				

		моделей в Україні.
13.	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є розвиток у здобувачів дослідницьких компетентностей для реалізації на практиці вміння і навичок проведення міждисциплінарного аналізу соціально-економічних явищ і проблем фінансового забезпечення циркулярної економіки
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Основою вивчення дисципліни є ОК 5 «Сучасні концепції у фінансах».
15.	Політика академічної доброчесності	У разі, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У разі списування – повторне складання відповідного завдання. У разі використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота анулюється.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4800

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				Як оцінюється ДРН
	ПРН 2. Розвивати теорії, концепції, моделі та принципи фінансів, банківської справи та страхування, усвідомлюючи економічні, соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку та виклики, з якими вони пов'язані.	ПРН 3. Узагальнювати наукові дослідження у фінансах, банківській справі і страхуванні, виділяти не вирішену частину проблеми та синтезувати нові наукові положення та ідеї поєднуючи фінансову теорію та емпіричні докази	ПРН 5. Самостійно обирати та використовувати методи дослідження (економетрії, статистики, моделювання тощо), релевантні до наукового завдання у спеціалізованій сфері дослідження, аргументовано та добросовісно формувати висновки	ПРН 8. Використовувати інформаційні технології під час викладання, навчання та дослідження у роботі з джерелами, збиранні та обробці даних, представленні результатів дослідження	
ДРН 1. Виявляти проблеми формування фінансового механізму забезпечення розвитку циркулярної економіки, аналізувати сучасні тенденції утворення і переробки відходів невикористаної продукції та вторинної сировини в Україні для обґрунтування їх впливу на формування в Україні циркулярного середовища.	X	X		X	Підготовка доповіді із презентацією із заданої тематики, тести множинного вибору
ДРН 2. Систематизувати і зрозуміти політику фінансування циркулярної економіки в імплементації альтернативних бізнес-моделей і дослідити фінансові аспекти концепції адаптації моделі циркулярної економіки до реалій України	X		X		Аналітичний огляд із презентацією, тести множинного вибору
ДРН 3. Збирати й аналізувати необхідну інформацію, розробляти управлінські рішення та рекомендації з питань розробки фінансової стратегії забезпечення реалізації циркулярної економіки і управління відходами	X	X	X	X	Аналітичний огляд із презентацією
ДРН 4. Дотримуватися етичних принципів та стандартів використання отриманого наукового результату та надбань інших вчених			X		Аналітичний огляд із презентацією,

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендована література
	Аудиторна робота					Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.	денна	заочна	
	денна	заочна	денна	заочна				
<p>Тема 1. Теоретико-концептуальний базис фінансів циркулярної економіки. Еволюція ресурсоефективності. Концепції циркулярної економіки в міжнародній економічній політиці. Принципи циркулярної економіки для досягнення цілей сталого розвитку. Особливості фінансування лінійного та циркулярного типу виробництва. Результативно-регенеративна політика циркулярної економіки в імплементації альтернативних бізнес-моделей. Способи і методи фінансування імплементації моделі циркулярної економіки. Фінансові аспекти взаємодії держави та бізнесу в забезпечення реалізації циркулярної економіки.</p>	4	1	6		-	20	25	[1,3, 4, 6-9] [5-15] [27, 28, 30]
<p>Тема 2. Передумови формування та впровадження циркулярної економіки в Україні. Аналітичний огляд історії успіху циркулярних бізнес-моделей з множини галузей обробної промисловості ЄС та визначення потенціалу щорічної економії чистої вартості матеріалу в грошовому еквіваленті. Замкнені бізнес-моделі та їх характеристика. Аналіз потенційних можливостей і переваг циркулярної економіки. Фінансові передумови впровадження циркулярної економіки. Основні переваги закриття виробничих циклів і підвищення ефективності використання ресурсів: економія матеріальних витрат, створення конкурентних переваг і нових ринків. Сутність сертифікованої системи екологічного менеджменту.</p>	4	1	6	1	-	20	30	[1, 3-9] 16,25, 27, 30

<p>Тема 3. Особливості фінансування циркулярних бізнес-моделей, вигоди від реалізації і ризику впровадження циркулярних бізнес-процесів.</p> <p>Основні елементи системи фінансування циркулярних проектів (джерела надходження коштів, механізми їх акумуляції, контролю і повернення). Принципи фінансування циркулярних бізнес-моделей. Особливості фінансування циркулярних бізнес-моделей: «продукт як послуга», «сумісні моделі або промислові симбіози», «інноваційні моделі продуктів і процесів». Елементи бізнес-моделей, які потребують фінансування. Вигоди від реалізації і ризику впровадження циркулярних бізнес-моделей.</p>	4	2	6	1	-	20	30	[1,3, 4, 6-9] [26, 28-33]
<p>Тема 4. Інвестування циркулярної економіки.</p> <p>Процес інвестування капіталу. Оцінка грошових потоків за проектом. Методи оцінки реальних інвестиційних проектів. Фінансова та економічна оцінка ефективності інвестиційного проекту. Комплексна оцінка інвестиційного проекту. Вартість капіталу. Фінансове планування інвестицій. Сучасні методи оцінки інвестицій в циркулярну економіку. Регулювання взаємодії учасників інвестування.</p>	4	1	6	1	-	20	30	[2, 12, 13 27,34]
<p>Тема 5. Джерела фінансування проектів в області циркулярної економіки.</p> <p>Краудфандинг. Гранти. Приватний акціонерний капітал. Венчурний і інвестиційний капітал. Державна підтримка. Міжнародні фінансові організації. Фінансові організації і банківське кредитування.</p>	4	1	6	1	-	20	25	[13,26,35-37]
<p>Всього</p>	20	6	30	4		100	140	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
<p>ДРН 1. Виявляти проблеми формування фінансового механізму забезпечення розвитку циркулярної економіки, аналізувати сучасні тенденції утворення і переробки відходів невикористаної продукції та вторинної сировини в Україні для обґрунтування їх впливу на формування в Україні циркулярного середовища</p>	<p>лекція-презентація, семінар-розгорнута бесіда дискусія з приводу проблемних питань за темою з елементами аналізу</p>	<p>систематизація вивченого матеріалу, а також інших тем і питань для самостійного опрацювання, підготовка презентацій із обраної тематики</p>
<p>ДРН 2. Систематизувати і зрозуміти політику фінансування циркулярної економіки в імплементації альтернативних бізнес-моделей і дослідити фінансові аспекти концепції адаптації моделі циркулярної економіки до реалій України</p>	<p>лекція-презентація, розв'язання проблемних завдань і ситуацій дискусія з проблемних питань</p>	<p>опрацювання теоретичного матеріалу, експертна оцінка наукових публікацій за заданою тематикою, написання аналітичного звіту власних наукових досліджень за відповідною тематикою</p>
<p>ДРН 3. Збирати й аналізувати необхідну інформацію, розробляти управлінські рішення та рекомендації з питань розробки фінансової стратегії забезпечення реалізації циркулярної економіки і управління відходами</p>	<p>лекція - презентація семінар-коференція дискусія з приводу проблемних питань за темою з елементами аналізу</p>	<p>опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; підготовка до семінарських занять; написання аналітичного звіту власних наукових досліджень за відповідною тематикою</p>
<p>ДРН 4. Дотримуватися етичних принципів та стандартів використання отриманого наукового результату та надбань інших вчених</p>	<p>лекція-дискусія консультації викладача</p>	<p>читання (опрацювання теоретичного матеріалу) аналітичний огляд з презентацією перевірка на плагіат</p>

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання – тестування здобувачів щодо розуміння теоретичних основ сталого розвитку, ресурсозбереження та ресурсовикористання.

5.2. СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання з дисципліни передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Доповідь із презентацією із заданої тематики	35 балів /35%	2-й тиждень
2.	Аналітичний огляд за обраною темою* з презентацією	35 балів / 35%	4-й тиждень
3.	Підсумковий контроль (тести множинного вибору)	30 балів /30 %	За розкладом
	Всього	100 балів	

* Перелік рекомендованих тем для дослідження актуальних проблем фінансів в аналітичному огляді:

1. Сутність, природа та особливості фінансування циркулярної економіки.

2. Моделі циркулярної економіки та циркулярні бізнес-моделі. Особливості їх фінансування.

3. Етапи імплементації концепції циркулярної економіки в Україні.

4. Методика аналізу потенційних можливостей і переваг імплементації концепції циркулярної економіки в Україні із врахуванням зарубіжного досвіду.

5. Основні перепони до фінансування імплементації концепції циркулярної економіки в Україні.

6. Соціальні аспекти концепції циркулярної економіки України та її вплив на зростання фінансів суспільства.

7. Роль міжнародного фінансового ринку у розвитку циркулярної економіки.

8. Фінансовий механізм формування циркулярної економіки та фактори, що її формують.

9. Система оподаткування використання природних ресурсів та небажаних відходів і викидів.

10. Сучасний стан екологічно чистої продукції та органічного виробництва в Україні. Джерела фінансування органічного виробництва.

11. Венчурне фінансування інвестиційних проектів розвитку циркулярної економіки

12. Ринкові фінансові інструменти для розвитку циркулярної економіки.

13. Структура виробничих ланцюгів доданої вартості.

14. Фінансові аспекти трансформації виробничих екосистем до циркулярної економіки

5.2.2. Критерії оцінювання

Аналітичний огляд з презентацією	<i><21 балів</i>	<i>21-25 балів</i>	<i>26-31 балів</i>	<i>32-35 балів</i>
	незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми.	наведено більшою мірою опис проблеми (без аналізу) недостатнє обґрунтування основних моментів, не достатньо послідовна аргументація, презентація відсутня або подана поверхнево..	продемонстровано розуміння, глибину та / або деталізацію проблеми; основні проблемні аспекти обґрунтовані, аргументи є послідовними; вивчаються різні точки зору, презентація є змістовною, послідовно.	досить глибоко та / або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аргументи послідовні та вагомі; аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції.
Доповідь із презентацією із заданої тематики	<i><21 балів</i>	<i>21-25 балів</i>	<i>26-31 балів</i>	<i>32-35 балів</i>
	тексту бракує зв'язності й цілісності, не наведено жодного аргументу, відсутній висновок.	текст характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним, відсутній висновок.	послідовний, повний текст, наявна аргументація різних поглядів на проблему, приклади; неординарна побудова тексту, відсутній висновок	оригінальний за думкою текст; повно, вичерпно висвітлює тему; аналіз різних поглядів на проблему; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, логічність і послідовність викладу; висновок відповідає темі й органічно впливає із аргументів і прикладів
Тест множинного вибору	<i><18 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>23-26 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	25% правильних відповідей	26-55% правильних відповідей	56-80%- правильних відповідей	81-100% правильних відповідей

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок від викладача на аналітичний огляд та презентацію	після презентації
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над доповіддю із презентацією	протягом занять
3	Письмовий зворотний зв'язок на доповідь із презентацією від колег здобувачів	протягом тижня після складання
4	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після доповіді із презентацією	під час занять

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна

1. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. 2020. URL: <https://rpr.org.ua/news/evropeys-kuu-zelenyy-kurs-mozhlyvosti-ta-zahrozy-dlia-ukrainy/>
2. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. Аналітична доповідь. 2019. Київ. 316 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf
3. Зварич, І. Я. Глобальна циркулярна економіка : «Економіка ковбоїв» VS «Економіка космічного корабля»: монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 337 с.
4. Кращі європейські практики управління відходами. URL: http://epi.org.ua/wpcontent/uploads/2019/07/Krashchi_ES_praktuku_NET.pdf
5. Руда М.В., Мирка Я.В. Циркулярні бізнес-моделі в Україні. SMEU. 2020. 2. 1. С. 107 – 121. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2020.01.107>
6. Сконберг К., Війкман А. Циркулярна економіка та переваги для суспільства. Звіт про дослідження на вимогу Римського клубу за підтримки Фонду MAVA. URL: http://www.clubofrome.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/The-Circular-Economy-CoR_UA-2.pdf.
7. Циркулярна економіка. Організаційно-правові аспекти. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/circle-economic-t/>
8. Circular Economy Action Plan. For a cleaner and more competitive Europe. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/city-science-initiative/document/circular-economy-action-plan-cleaner-and-more-competitive>
9. Circular economy update. Overview of circular economy in Europe 2019. Final report. Ecopreneur.eu. URL: <https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/ecopreneu...2019.pdf>.
10. Shevchenko T., Kronenberg J., Danko Y., Chovancová J. 2021. Exploring the circularity potential towards the multiple use of residual material to operationalize a circular economy model. Clean Technologies and Environmental Policy (Springer Nature), 2 June. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10098-021-02100-4?fbclid=IwAR1PON1a4XrrsaWRY2jkh9qTjj40fNMwgrwhksGJc71dkypd0yUCR4WyDd4>
11. Shevchenko T., Saidani M., Danko Y., Golysheva I., Chovancová J., Vavrek R. 2021. Towards a Smart E-Waste System Utilizing Supply Chain Participants and Interactive Online Maps. Recycling (MDPI), 6(1), 8. <https://doi.org/10.3390/recycling6010008>
12. Han Y., Shevchenko T., Qu D. 2021. Smart e-waste management in China: a review. 2nd Congress on Intelligent Systems. CIS, Springer Book Series, 'Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies', September 04-05, 2021.
13. Shevchenko T., Saidani M., Ranjbari M., Kronenberg J., Danko Yu., Laitala K. 2021. Mapping the consumer behaviour contribution to the circular economy transition: Developing a conceptual consumer-centric framework and typology of circular products. Journal of Cleaner Production. Under review.
14. Shevchenko T., Vavrek R., Hubanova O., Danko Yu., Chovancova J., Mykhailova L. 2021. Clarifying a circularity phenomenon in a circular economy under the notion of "potential": new dimension and categorization. Problemy Ekorozwoju/Problems of Sustainable Development 16(1), P. 79-89. <https://ekorozwoj.pollub.pl/index.php/number-1612021/clarifying-a-circularity-phenomenon-in-a-circular-economy-under-the-notion-of-potential/>
15. Shevchenko T., Danko Yu. 2021. Circular data framework throughout the whole value chain from mining to manufacturing, from refurbishing to recycling. Resources, 2021 International Conference on Resource Sustainability, 30th June - 2nd July 2021, University College Dublin, Ireland.
16. Shevchenko T., Danko Yu. 2021. Circular economy related e-products consumption alternatives and behaviors. Collective monograph "Paradigm Shift in E-waste Management: Vision for Future" (Taylor & Francis), in press.

17. Shuptar-Poryvaieva N., Gubanova E., Andryeyeva N., Shevchenko T., 2020. Examining of portable batteries externalities with focus on consumption and disposal phases, *Ekonomia i Srodowisko/Economics and Environment*, 4(75), P. 8-22. <https://www.ekonomiaisrodowisko.pl/uploads/nr75.pdf>
18. Shevchenko T., Kronenberg J. 2020. Management of material and product circularity potential as an approach to operationalise circular economy. *Progress in Industrial Ecology, An International Journal*, Vol. 14, No. 1 Progress in Industrial Ecology, An International Journal, Vol. 14, No. 1, pp. 30-57. <https://www.inderscience.com/info/inarticle.php?artid=105193>
19. Qu D., Shevchenko T. 2020. University Curriculum Education Activities Towards Circular Economy Implementation // *International Journal of Scientific & Technology Research*, 2020, Vol.9, Issue 5, P. 200-206. <http://www.ijstr.org/final-print/may2020/University-Curriculum-Education-Activities-Towards-Circular-Economy-Implementation.pdf>
20. Shevchenko T., Laitala K., Danko Yu. 2019. Understanding Consumer E-Waste Recycling Behavior: Introducing a New Economic Incentive to Increase the Collection Rates. *Sustainability*, Vol. 11, No. 9, 2656. <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/9/2656>

Законодавчі та нормативні документи

21. Законодавство Європейського Союзу: “Зелена книга” Європейської комісії щодо Державно-приватного партнерства та Закон Співдружності про державні контракти і концесії URL: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=URISERV%3A122012>.
22. Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р. № 739-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80/print1483438100682353>.
23. Порядок використання коштів державного бюджету на здешевлення кредитів для здійснення природоохоронних заходів: постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2005 р. № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/773-2005-%D0%BF>
24. Порядок планування та фінансування природоохоронних заходів: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.06.2015 р. № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-15>
25. Про державно-приватне партнерство Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
26. Про оцінку впливу на довкілля Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>
27. Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>
28. Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації: наказ Міністерства освіти і науки України 01.06.2006 № 422 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1197-06#Text>
29. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text>
30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів. Закон України 19 червня 2020 р. № 738-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>
31. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 / Президент України. Офіційний вісник Президента України. 2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
32. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року Закон України №2697-VIII від 28.02.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>;
33. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні Закон України 08.09.2011. № 3715-VI ост. ред.. 05.12. 2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>

34. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки. Закон України. 11.07.2001 № 2623-III, ост. ред. 20.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.
35. Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища: 207 Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 616-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-%D1%80#Text>
36. Про схвалення Концепції створення загальнодержавної автоматизованої системи “Відкрите довкілля”: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2018 № 825-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-2018-%D1%80#Text>

Додаткова

37. Батова Н., Сачек П., Точицкая И. Финансирование циркулярных бизнес-проектов URL: <https://www.beroc.org/upload/iblock/8e2/8e2eb2b2a52b74c9575b83d3120f419f.pdf>
38. Виленский П. Л., Лившиц В. Н. Оценка эффективности инвестиционных проектов с учетом реальных характеристик экономической среды. *Корпоративный менеджмент*. URL: http://www.cfin.ru/press/afa/2000-3/44_liv_6.shtml.
39. Диба М.І, Гернего Ю.О., Диба О.М. Теоретичні засади циркулярної економіки та європейські практики її фінансування. *Фінанси України*, 2019. №10. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_19_10_007_uk.pdf
40. Жарова Л.В. Какутич Є.Ю., Хлобистов Є.В. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління: монографія. [за ред. акад. Б.М. Данилишина]. Суми: ТОВ “ВТД “Університетська книга”, 2015. 240 с.
41. Зварич І. Я. «Податковий зсув» як smart передумова до формування інклюзивної циркулярної економіки. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 4. С. 277 – 286.
42. Зелені технології у промисловості: монографія / І. А. Василенко та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 366 с. Надежда Батова, Петр Сачек, Ирина Точицкая, 2019
43. Проданова Л.В. Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи : монографія Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2011 400 с.
44. Рожкова Є. Ю. Органічне аграрне виробництво: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/28131/1/Vyrob_nitstvo
45. Управління реальними інвестиціями URL: https://fin.biem.sumdu.edu.ua/images/My_files/FinManagement/Finmen2012/glava_7.pdf
46. Себко А.В. Чинники, що зумовлюють розвиток екологічного менеджменту в контексті ресурсної безпеки підприємства URL: <http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/11412/1/Sebko.pdf>
47. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Roadmap to a Resource Efficient Europe. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0571>.
48. Resource Efficient Europe / Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/resource-efficient-europe>.
49. Dyba M., Gernego Iu. Private social investments as a solution for rural development. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. Vol. 40. No. 3. P. 320–328. URL: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.30>.
50. Achterberg E., Hinfelaar J., Bocken N. Master circular business with the value hill. *The Netherland : Circle Economy & Sustainable Finance Lab*, 2016. 18 p.

Рекомендовані джерела для аналітичного огляду

1. Achterberg, E., Tilburg, R. (2016) 6 Guidelinestoempowerfinancialdecision-making in the circular economy, December 2016. URL: <https://www.circle-economy.com/wp-content/uploads/2016/12/EMPOWER-FINANCIAL-DECISION-MAKING-IN-A-CIRCULARECONOMY.pdf>.

2. Acsinte, S., Verbeek, A. (2015) Access-to-finance conditions for Projects supporting Circular Economy. InnovFin Advisory /European Investment bank Advisory Services, Luxembourg, December 2015. URL:http://www.eib.org/attachments/pj/access_to_finance_study_on_circular_economy_en.pdf.
3. CE100 (2019), The CE100 stimulates collaboration among a diverse set of members / The Ellen MacArthur Foundation. URL: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/our-work/activities/ce100/members>.
4. Circle Economy Finance Guidelines (2018) ABN AMRO, ING and Rabobank, July 2018. URL:<https://www.rabobank.com/nl/images/circular-economy-finance-guidelines-securejuly-2018.pdf>.
5. Circular Economy (2018) How Blockchain can advance the circular economy. URL:<https://www.circle-economy.com/how-blockchain-can-advance-the-circular-economy/#.XItZiKBn2Uk>.
6. Circularity Capital LLP (2019) Circularity Capital closed debut fund at £60m hard-cap, Edinburgh, URL:<https://circularitycapital.com/news/2019/1/8/circularity-capital-closes-debut-fund-at60-million-hard-cap>.
7. Dyba M., Gernego Iu. Private social investments as a solution for rural development. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. Vol. 40. No. 3. P. 320–328. URL: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.30>.
8. Earth Angel Investors (2019) Welcome to Earth Angel Investors. URL:<https://www.earthangelinvest.co/>.
9. EIB (2015) European Fund for Strategic Investments – Questions and Answers https://www.eib.org/attachments/press/investment_plan_for_europe_qa_en.pdf.
10. EIB (2018) InnovFin – EU Finance for Innovators, June 2018. URL:https://www.eib.org/attachments/thematic/innovfin_eu_finance_for_innovators_en.pdf.
11. EIB (2019) The EIB Circular Economy Guide Supporting the circular transition European Investment Bank, January 2019. URL:https://www.eib.org/attachments/thematic/circular_economy_guide_en.pdf.
12. Fairphone (2017), Fact at a glance. URL:<https://www.fairphone.com/wp-content/uploads/2017/03/Fairphone-Factsheet.pdf>.
13. Fischer, A., Achterberg, E. Ballester, M. (2018) The circular phone. Legal, operational and financial solutions to unlock the potential of the ‘Fairphone-as-a-Service’ model». URL: <https://www.circle-economy.com/the-circular-phone#.Wk9R31z81TY>.
14. Green Alley Awards (2019) Europea’s first startup prize for the circular economy. – <https://greenalley-award.com/#award>. Grodno’s Residents Waste No Time Recycling to Improve their City, 11.12.2018. URL:<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2018/12/11/grodno-residents-waste-notime-recycling-to-improve-their-city>.
15. Kalundborg Symbiosis (2019) Explore the Kalundborg Symbiosis. URL:<http://www.symbiosis.dk/en/#>.
16. Kraanen F. (2016) Money makes the world go round. The Netherland : Working Group Finance, 2016. 126 p.
17. LOOP Ventures (2019) LOOP Ventures accelerator for the circular economy. URL:<https://www.sitra.fi/en/projects/loop-ventures-accelerator-circular-economy/>.
18. Md. Borhan Uddin Bhuiyan, Hedy Jiaying Huang, Charilde Villiers. Determinants of environmental investment: Evidence from Europe. Journal of Cleaner Production, 2021. Volume 292.
19. Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland (2019) Application round for development and innovation grants aimed at promoting circular economy solutions now open Ministry of Economic Affairs and Employment. URL:https://tem.fi/en/article/-/asset_publisher/kiertotalouden-kehittamis-ja-investointiavustus-jalleen-haettavana-vauhdittaa-kiertotalouden-ratkaisu.
20. National Industrial Symbiosis Programme (NISP) (2019). Partners International Synergies and UK Government. URL:<https://www.international-synergies.com/projects/national-industrial-symbiosis-programme/>.

21. Peagam, Richard (2019) Jeans, phones, engines: circular business models are growing, but how to finance them? URL:<https://www.ingwb.com/themes/circular-economy-articles/jeansphones-engines-circular-business-models-are-growing>.
22. Portas, R.Á., Ruiz-Puente, C. (2016) Development of the Tool SymbioSyS to Support the Transition Towards a Circular Economy Based on Industrial Symbiosis Strategies. Waste and Biomass Valorization, October 2016. DOI: 10.1007/s12649-016-9748-1.
23. RBFVentures (2019) Российско-Белорусский фонд венчурных инвестиций. URL: <https://rbf.vc/>.
24. Ruiz, L., Haspels, L. (2018) Press Release: for immediate release: Fairphone surpasses investment target with €7 million from impact investors. URL:<https://www.fairphone.com/wp-content/uploads/2018/12/Investment-Round-Press-Release-1.pdf>.
25. SeedTribe (2018) Business Proposals: PET Plastic Recycling URL:<https://www.seedtribe.com/business-proposals>.
26. SGP (2019) The Small Grants Programme: all-projects. URL:<http://www.sgp-gef.by/ru/projects/allprojects.html>.
27. Sukhdev, A., Brandt, J. Vol, K. Yeoman, R. (2017) Cities in the circular economy: The role of digital technology / A. Sukhdev, J. Vol, K. Brandt, R. Yeoman. Google, The Ellen MacArthur Foundation. November, 2017. URL:<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/Cities-in-the-Circular-Economy-The-Role-of-DigitalTech.pdf>.
28. Sustainability Victoria (2019) Grants and funding. Sustainability Victoria administers grants and funding for programs from infrastructure development to community engagement. URL:<https://www.sustainability.vic.gov.au/grants>.
29. The circular phone (2018) Legal, operational and financial solutions to unlock the potential of the 'Fairphone-as-a-Service' model Amsterdam. URL:<https://www.circle-economy.com/case/the-circular-phone/#.XIUQbKBn2Uk>.
30. Toxopeus, H. Achterberg, E., Polzin, F. (2018) Financing business model innovation: bank lending for firms shifting towards a circular economy. Sustainable Finance Lab working paper, Utrecht University, The Netherlands 2018. 47 p.
31. Zalm, G., Draijer, W., Timmermans, K. (2016) Grootbanken steunen een circulaire economie voor Nederland. Jan. 2016. MVO Nederland. URL:https://www.abnamro.com/en/images/040_Sustainable_banking/Links_en_documenten/Documenten/Verklaring_circulaire_economie.pdf.